

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**PALEOGRAFIA, DIPLOMÀTICA I
EPIGRAFIA**

Coordinació: JOAN J. BUSQUETA RIU

Any acadèmic 2013-14

Informació general de l'assignatura

Denominació	PALEOGRAFIA, DIPLOMÀTICA I EPIGRAFIA
Codi	100030
Semestre d'impartició	2n Q Avaluació Continuada
Caràcter	Optativa
Nombre de crèdits ECTS	6
Grups	ÚNIC
Crèdits teòrics	4
Crèdits pràctics	2
Coordinació	JOAN J. BUSQUETA RIU
Departament/s	Història
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	51 hores presencials 99 hores no presencials
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.
Idioma/es d'impartició	Català Altres idiomes: Castellà, llatí
Horari de tutoria/lloc	Despatx: DEGANAT Tel.: 2052 Dijous i divendres de 12,30 a 13,30h.

JOAN J. BUSQUETA RIU

Informació complementària de l'assignatura

Assignatura fonamentalment pràctica dirigida a conèixer les principals característiques de les escriptures que hi hagué a l'Europa occidental, les grafies, els diferents tipus documentals, els sistemes de datació i la matèria de l'escriptura.

Objectius acadèmics de l'assignatura

Assignatura fonamentalment pràctica dirigida a conèixer les principals característiques de les escriptures que hi hagué a l'Europa occidental, les grafies, els diferents tipus documentals, els sistemes de datació i la matèria escriptòria.

Competències

Competències	objectius formatius
Capacitat d'aplicar els coneixements teòrics en la pràctica	Aprendre a llegir, transcriure i interpretar correctament els diferents textos
Motivació pel rigor i la qualitat	Presentació correcta dels textos

Continguts fonamentals de l'assignatura

Blocs temàtics:

1. Paleografia llatina: definició i concepte. Escoles i centres de recerca
2. Matèries i utensilis per escriure. L'alfabet: morfologia i nomenclatura de les escriptures. Sistemes d'abreviació.
3. Diplomàtica: definició i concepte. Datació, expedició i tradició documental. Escrivanies i cancelleries.
4. Evolució de l'escriptura: de l'escriptura romana a la carolíngia. Exemples (segles IV-XII).
5. Evolució de l'escriptura: les escriptures gòtiques i la lletra humanística. Exemples (segles XIII-XVIII).
6. Epigrafia llatina: definició i concepte.
7. L'epigrafia com a font de la vida social, econòmica i política. Exemples.

Eixos metodològics de l'assignatura

activitat	CODIFICACIÓ / descripció / tipologia TPD	o*	G*	HP*	HNP*
Classe magistral (M)	Vegeu temari i cronograma		1	23	25
Seminaris (S)	S1-S2-S3			4,5	4,5
Pràctiques (P)	PA, PC			21	21
Treballs (T)	T1-T2-T3				3 x 15 = 45
Tutories (Tut)				1	3,5
Altres (AA)					
Avaluació (AV)	Vegeu taula de mecanismes d'avaluació		1	1,5	
TOTAL				51	99

O: Objectiu. G: número de grups implicats en l'activitat. HP: hores presencials de l'alumne. HNP: hores no presencials de l'alumne.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Cronologia orientativa:

Presentació general de l'assignatura:20/02

1. 21/02 (CM), 27/02 (CM); 28/02(PC- Arxius)
2. 6/03, 7/03 (CM)
3. 13/03, 14 /03, 20/03 (CM)
4. 21/03 (PA); 27/03 (CM); 28/03 (PA); 3/04 (CM); 4/04(S)
5. 10/04 (CM); 11/04(PA); 24/04(CM); 25/04(PA); 2/05 (PC-Arxius); 8/05 (PC-Arxius); 9/05 (S).
6. 15/05(CM); 16/05(CM).
7. 22/05 (CM); 23/05(PA); 29/05(CM); 30/05(PA); 5/06(PC-Museu de Lleida); 6/06(PC- Seu Vella)
8. 12/06 (S); 13/06 (PA: Taller de síntesi)

CM: classe magistral; PC: pràctiques fora de l'aula; PA: pràctiques d'aula; S: seminari

Sistema d'avaluació

mecanismes d'avaluació	codificació / descripció-criteris / tipologia TPD	observacions	O*	Activitat	%*
Assistència i participació (As)	As	Es valora la participació		Totes les presencials, en particular els seminaris i les pràctiques d'aula i de camp.	20
Taller d'avaluació (TA) (Examen)	TA: Examen del conjunt de la matèria	Transcripció dels textos		Classes magistrals, més seminaris, més pràctiques d'aula	50
Informe (In) / Treballs (T)	T1-T2-T3: Tres treballs coordinats	Sobre els blocs 4,5 i 7 del temari			30
Altres (A)					
TOTAL					100

O: Objectiu. %: percentatge en la nota final.

Bibliografia i recursos d'informació

Orientació bibliogràfica de caràcter general

- AGUSTÍ, P., VOLTES, P., VIVES, J, *Manual de cronología española y universal*, Madrid, 1952
- ARRIBAS, F., *Paleografía documental hispánica*, Valladolid, 1952, 2 vols.
- BATELLI, G., *Lezioni di Paleografia*, Ciutat del Vaticà, 1949 (3a. ed., 1991)
- BATLLE, P., *Epigrafia latina*, Madrid, 1958
- CAPELLI, A., *Dizionario di abbreviature latine ed italiane usate nelle carte e codici specialmente del Medioevo*, Milano 1899
- CAPELLI, A., *Cronologia, cronografia e calendario perpetuo: dal principio dell'era cristiana ai nostri giorni*, Milano, 1983
- CASADO, B., *Paleografia. Nociones básicas para leer documentos conservados en los archivos históricos*, Madrid, CECEL-CSIC, 2013**
- CENCETTI, G., *Paleografia latina*, Roma, 1978
- CORBIER, P., *Epigrafía latina*, Universidad de Granada, 2004
- DE FRANCISCO, J. M., *Datación histórica. Problemas documentales en la España medieval*, Madrid, 2011
- DI STEFANO MANZELLA, I., *Mestiere di epigrafista*, Roma, 1987
- FAVREAU, R., *Epigraphie médiévale*, Turnhout, 1997
- FLORIANO, A.C., *Curso de Paleografía y Diplomática españolas*, Oviedo, 1946
- GARCÍA LARRAGUETA, S., *Cronología (Edad Media)*, Pamplona, 1976
- GARCÍA LARRAGUETA, S., *La datación histórica*, Pamplona, 1998
- GARCÍA LOBO, V., MARTÍN LÓPEZ, E., *De epigrafía medieval. Introducción y album*, Universidad de León, 1995
- GARCÍA VILLADA, Z., *Paleografía española*, Barcelona, 1949
- GIRY, A., *Manuel de Diplomatique*, Genève, 1975 (1894)
- HÜBNER, A., *Corpus Inscriptionum Latinarum (CIL)*, vol. I-II, Berlín, 1869 (1892)
- LASALA, F. de, RABIKAUŠKAS, P., *Il documento medievale e moderno. Panorama storico della diplomatica generale e pontificia*, Roma, 2003
- LÓPEZ BARJA, P. *Epigrafía latina*, Santiago, 1993
- MATEU, J., MATEU, M.D., *Colectánea Paleográfica de la Corona de Aragón*, Barcelona, 1980,1991
- MILLARES, A., *Tratado de Paleografía española* (revisión de J.M. RUIZ ASENCIO), Madrid, 1983
- PALEOGRAFÍA Y DIPLOMÁTICA*, Madrid, UNED, 1982
- PETRUCCI, A., *Breve storia della scrittura latina*, Roma, 2002
- PRATESI, A., *Genesi e forma del documento medioevale*, Roma, 1979

PUIG USTRELL, P., *Els pergamins documentals*, Barcelona, 1995

RIESCO, A. (ed.), *Introducción a la Paleografía y Diplomática General*, Madrid, 1999

ROMERO, M. (et alii), *Arte de leer escrituras antiguas. Paleografía de lectura*, Universidad de Huelva, 1985

STIENNON, J., *Paléographie du Moyen Age*, Paris, A. Colin, 1973

TESSIER, G., "Diplomatique", *L'Histoire et ses méthodes*, Paris, 1961, p. 633-676

VIVES, J., "Epigrafía cristiana", *Diccionario de Historia Eclesiástica de España*, II, Madrid, 1972

Bibliografía complementària

ALFÖLDY, G., *Die Römischen Inschriften von Tarraco*, 2 vols, Berlin, 1975

ALMAGRO, M., *Las inscripciones ampuritanas: griegas, ibéricas y latinas*, Barcelona, 1952

ARNALL, J., PONS I GURI, J.M., *L'escriptura a les terres gironines. Segles IX-XVIII*, 2 vols., Girona, 1993

BARROCA, M. *Epigrafia medieval portuguesa (862-1422)*, Porto, 2000

CANELLAS, B., TORRA, A., *Los registros de la Cancillería de Alfonso el Magnánimo*, Madrid, 2000

CARRILERO, R., *Paleografía y diplomática albacentenses*, Albacete, 1997 (2 vols.)

CAVALLO, G. (ed.), *Libri, editori e pubblico nel mondo antico. Guida storica e critica*, Roma-Bari, 1977

COBOS, A., TREMOLEDA, J., *L'epigrafia medieval dels comtats gironins, I. El comtat de Peralada*, Figueres, 2009

DAHL, S., *Historia del libro*, Madrid, 1972

DE FRANCISCO, J. M., *Historia y evolución del sello de plomo. La colección sigilográfica del Museo Cerralbo*, Madrid, 2008

DE SALAZAR, J., *La Genealogía. Ciencia instrumental y técnica de investigación*, Madrid, 2010

[D]iplomática antigua . Diplomática moderna, *Actas de las III Jornadas de la Sociedad Española de Ciencias y Técnicas Historiográficas*, Madrid, 2005

[D]ocumentació notarial i arxius. Els fons noterials com a eina per a la recerca històrica, Barcelona, Generalitat de Catalunya-Subdirecció General d'Arxius, 2007

DURAN GUDIOL, A., "Las inscripciones medievales de la provincia de Huesca", *Estudios de Edad Media de la Corona de Aragón*, VIII (1967), p. 45-153

[EL] LLIBRE I LA LECTURA . De l'Antiguitat a l'època moderna, *Actes de les primeres jornades internacionals sobre Història del llibre i la lectura* (2006), Barcelona, Generalitat de Catalunya, 2008

FABRE, G., MAYER, M. RODÀ, I, *Inscriptions romaines de Catalogne*, París, 1985

GIMENO, F.M., « De la luxurians litera » a la « castigata et clara ». De l'ordre gràfic medieval a l'humanístic (segles XV-XVI), "Studium Medievale", 1 (2008), pp. 151-177

LARA PEINADO, F., *Epigrafía romana de Lérida*, Lleida, 1973

MENÉNDEZ-PIDAL DE NAVASCUÉS, F., *Apuntes de sigilografía española*, Guadalajara, 1993

MIRAVALL, R., *Corpus epigràfic dertosençse*, Barcelona, 2003

PASTOUREAU, M., Les Sceaux. Typologie des sources du Moyen Age Occidental, Turnhout, 1981

PETRUCCI, A., Scrivere lettere. Una storia plurimilenaria, Roma-Bari, 2007

PETRUCCI, A., Una lliçó de Paleografia, València, PUV, 2008

RIESCO, A., Introducción a la Sigilografía, Madrid, 1978

SAGARRA I SISCAR, F.de, Sigil•lografia catalana. Descripció i estudi dels segells de Catalunya, Barcelona, 1915-1922

TARRAGONA, J., "Inscripcions i làpides sepulcral a la Seu Vella de Lleida", Ilerda, XL (1979), p. 247-324

VIVES, J., Inscripciones cristianas de la España Romana y Visigoda, Barcelona, 1969